

ODPIS

Sygn. akt VIA Ca 617/11

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ryszard Sarnowicz

Sędzia SA Ewa Stefańska

Sędzia SA Teresa Mróz (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Julia Gotówka

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2011 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń na Życie S.A. w Warszawie

o uznanie postanowień wzorca umownego za niedozwolone

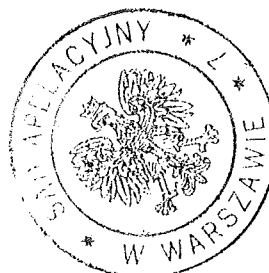
na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i
Konsumentów

z dnia 16 grudnia 2010 r.

sygn. akt XVII AmC 2064/09

- I. oddała apelację;
- II. zasądza od Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie S.A. w Warszawie na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.
Za zgodność z oryginałem stwierdzam
Sekretarz Sądowy

U z a s a d n i e n i e

Powód – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania pozwanemu Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółce Akcyjnej w obrocie z konsumentami postanowienia o następującej treści: ”Odstąpienie od umowy ubezpieczenia dodatkowego skutkuje odstąpieniem od umowy ubezpieczenia podstawowego” zawartego we wzorcach umowy pod nazwą „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia zdrowotnego Opieka Medyczna S”, „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia na wypadek śmierci ubezpieczonego w wyniku pożaru” oraz „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia”.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia o treści „Odstąpienie od umowy ubezpieczenia dodatkowego skutkuje odstąpieniem od umowy ubezpieczenia podstawowego” zawartego we wzorcu pod nazwą „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia”, w pozostałym zakresie oddalił powództwo. W zakresie rozstrzygnięcia o oddaleniu powództwa w pozostałym zakresie wyrok Sądu Okręgowego jest prawomocny.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana prowadzi działalność ubezpieczeniową w zakresie między innymi ubezpieczeń na życie, ubezpieczeń posagowych,

zaopatrzenia dzieci, ubezpieczeń na życie, jeśli są związane z funduszem inwestycyjnym, ubezpieczeń wypadkowych i chorobowych, jeżeli są uzupełnieniem powyższych ubezpieczeń.

W ramach prowadzonej działalności pozwana posługuje się wzorcami umownymi pod nazwami „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia zdrowotnego Opieka Medyczna S” oraz Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia”. W obu wzorcach odpowiednio w paragrafie 12 ust. 3 oraz paragrafie 7 ust. 3 zamieszczone jest postanowienie o treści „Odstąpienie od umowy ubezpieczenia dodatkowego skutkuje odstąpieniem od umowy ubezpieczenia podstawowego”.

Z dniem 9 sierpnia 2007 r. pozwana zaprzestała stosowania przedmiotowego postanowienia we wzorcu pod nazwą „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia na wypadek śmierci ubezpieczonego w wyniku pożaru”.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że zakwestionowane przez powoda postanowienie zwarte we wzorcu „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia” spełnia przesłanki niedozwolonej klauzuli umownej, ponieważ jest niezgodna z prawem, kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami jednocześnie rażąco naruszając ich interesy. W ocenie Sądu umowy ubezpieczenia podstawowego i dodatkowego mają charakter umów od siebie niezależnych. Ubezpieczenie podstawowe ma funkcję pierwotną w stosunku do ubezpieczenia dodatkowego. W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, że przepisy ustawy z dnia 2 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej przewidują, że ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe są zawsze uzupełnieniem ubezpieczenia na życie, zaś odstąpienie lub wypowiedzenie umowy ubezpieczenia podstawowego powoduje wygaśnięcie

umowy ubezpieczenia dodatkowego. Sytuacja odwrotna nie jest przez przepisy ustawy ubezpieczeniowej przewidziana. Strony mogą co prawda, zgodnie z zasadą swobody umów regulować swoje stosunki wedle własnego uznania, byleby treść ułożonego stosunku prawnego bądź jego treść nie sprzeciwiała się właściwości stosunku, ustawie i zasadom współżycia społecznego. Sąd Okręgowy w tym kontekście zwrócił uwagę, że zakwestionowane postanowienie we wzorcu „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia” w sposób rażąco narusza interes konsumenta. Narzucenie konsumentowi skutku w postaci wygaśnięcia stosunku prawnego bez jego woli jest jednocześnie sprzeczne z dobrymi obyczajami, ponieważ godzi w równowagę kontraktową stron i z góry stawia konsumenta w gorszej sytuacji prawnej. Jednocześnie wpływa na jego prawa i obowiązki, ponieważ pozbawia go możliwości wyboru do kontynuowania ubezpieczenia podstawowego. Wynikający z zaskarżonego postanowienia automatyzm może negatywnie oddziaływać na sytuację ekonomiczną i prawną konsumenta, ponieważ jednoczesne wygaśnięcie obu umów powoduje, że są one uznane za niezawarte.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła pozwana. Zaskarżając wyrok w części tj. w zakresie punktu I dot. uznania za niedozwolone i zakazania stosowania zakwestionowanego postanowienia, zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego – art. 385 ind. 1 § 1 k.c., art. 808 § 1 k.c. oraz art. 812 § 4 k.c.

W konkluzji apelacji pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i jako taka podlega oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w sprawie niniejszej nie doszło do naruszenia któregośkolwiek przepisu wskazywanego w apelacji pozwanej.

Należy zgodzić się z twierdzeniem pozwanej, że umowy z zastosowaniem „Ogólnych warunków dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia” zawierane są w ramach grupowego pracowniczego ubezpieczenia P Plus, gdzie ubezpieczającym jest podmiot zinstytucjonalizowany i podmiot ten zawiera umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek – pracowników. Sam pozostaje stroną ubezpieczenia, która odpowiedzialna jest wobec zakładu ubezpieczeń za zapłacenie składek.

Niemniej jednak konsumenci, choć sami takiej umowy nie zawierają, to przez przystąpienie do niej, wobec konsumentów zakwestionowane postanowienie umowne wywiera wpływ w zakresie ich praw i obowiązków.

Dlatego też, choć uprawnienie do odstąpienia od umowy ubezpieczenia przysługuje wyłącznie pracodawcy, który w imieniu pracowników taką umowę, w ramach grupowego ubezpieczenia zawarł, to skutki odstąpienia, o jakich mowa w kwestionowanym postanowieniu oddziałują bezpośrednio na sytuację prawną konsumentów. Stąd też nie można podzielić poglądu wyrażanego przez pozwaną, że naruszony został przez Sąd Okręgowy przepis art. 385 ind. 1 § 1 k.c. w związku z tym, że postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone nie dotyczy konsumentów. Wystarczy jedynie wskazać na paragraf 9 „Ogólnych warunków dodatkowego grupowego ubezpieczenia prawa do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia, zgodnie z którym ubezpieczający jest obowiązany informować uprawnionych (a więc pracowników indywidualnych – konsumentów) o ich uprawnieniach do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia oraz udzielać pomocy w dopełnieniu formalności z wiązanych z podjęciem przez uprawnionych indywidualnie kontynuowania ubezpieczenia. Również paragraf 11 i 12 tego wzorca odnosi się bezpośrednio do ubezpieczonego pracownika.

Zawarcie we wzorcu umowy postanowienia, zgodnie z którym w razie odstąpienia od umowy ubezpieczenia dodatkowego następuje skutek odstąpienia od umowy ubezpieczenia podstawowego, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów. Pozwana wnosząc o oddalenie powództwa, jak również w apelacji prezentuje pogląd, że brak we wzorcu zakwestionowanego postanowienia, spowoduje że ubezpieczenie (podstawowe) nie będzie funkcjonować ze względów ekonomicznych, a to nie leży w interesie zarówno pozwanej jak i konsumentów. Nie ulega jednak wątpliwości, że owa niemożliwość funkcjonowania ubezpieczenia ze względów ekonomicznych odnosi się jedynie do ubezpieczyciela (pозwanej), dla której utrzymywanie takich umów byłoby nierentowne. Zatem, to jedynie w interesie ubezpieczyciela było zawarcie spornego postanowienia we wzorcu umownym, by zapobiec kontynuowaniu ubezpieczeń podstawowych „nieopłacalnych” dla pozwanej. Kwestionowane postanowienie stawia więc konsumenta w gorszej sytuacji prawnej, pozbawia go możliwości wyboru kontynuowania ubezpieczenia podstawowego. Należy również podkreślić, że ubezpieczenia zawarte na podstawie umowy z wykorzystaniem wzorca „Ogólne warunki dodatkowego grupowego ubezpieczenia do indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia” gwarantuje możliwość indywidualnej kontynuacji ubezpieczenia po wyjściu z grupy dotychczasowych ubezpieczonych na korzystnych warunkach, które przysługiwały do tej pory tylko tej określonej grupie. Składka ubezpieczeniowa skalkulowana jest w tym wypadku na niższym poziomie niż w przypadku ubezpieczenia indywidualnego. Wobec czego z punktu widzenia ekonomicznego jest to dla konsumenta korzystniejsze. Wynikający z zakwestionowanego postanowienia skutek odstąpienia od umowy ubezpieczenia podstawowego wywiera zatem dla konsumenta negatywne skutki w sferze ekonomicznej. W tych okolicznościach uznać należy, że zakwestionowane postanowienie wzorca umowy spełnia przesłanki niedozwolonej klauzuli umownej.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania apelacyjnego, stosownie do jego wyniku orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy.
Za zgodność z oryginałem stwierdzam
Sekretarz Sądowy

